

[P. E. Eriksen.]

sere nok, og at der er økonomiske muligheder for den enkelte og ingen forhindringer i skolens løb fremover.

Skoleloven af 1958 betød fremskridt i henseende til frisind, til mere åbne muligheder; dens resultater har langt overstøjet forventningerne. Medens der før 1958-loven vel ikke var over 40 pct. af de unge, som fortsatte efter det 7. skoleår, så ligger tallene vel i dag omkring de 90 pct. og 75 pct. med afgang efter henholdsvis 8. og 9. skoleår. Af de 10 pct., som mangler, er der vel adskillige, som vender tilbage til en undervisning på efterskoler, ungdomsskoler eller private skoler; og procenten har altså været stigende. Kan andre lande opnå lignende tal selv med flere undervisningspligtige år? Undervisningsministeren har nævnt de jyske amter, bl. a. Ringkøbing amt, og flere kunne da tages med; har man virkelig gjort op dér, hvilken retning man igennem årene har fulgt, og hvilke ønsker man har med hensyn til at lade børnene fortsætte efter det 7. skoleår? Den danske skole har bevæget sig i en lykkelig udvikling, og det kan vi glæde os over — skulle vi ikke lade denne udvikling fortsætte uden at udvide undervisningspligten med flere år?

Jeg har nævnt betydningen af, at uddannelsesstandarder hæves, at der må stræbes efter, at flere og flere vil lære mere og mere. Men nås dette mål ved at gennemtvinge et forøget minimum af almen undervisning eller ved at opmuntre til et maksimum? Efter min opfattelse, som deles af flertallet inden for venstre, føler vi, at børnene i 14 års alderen frit må kunne vælge sammen med deres forældre, om de vil skaffe sig en videregående undervisning i 8., 9. og 10. klasserne, realklasserne, eller de vil vælge efterskolerne eller anden undervisning som den bedste måde til at højne uddannelsesniveaet. Det ville efter vores opfattelse være udtryk for et højt udviklet samfund, demokratisk, socialpædagogisk, hvis vi kunne vise verden, at vi uden længere undervisningspligt kan løse vore undervisnings-

problemer ud fra frihedsprincipperne: § 76 i grundloven og artikel 26 i FN-pagten om menneskerettighederne, retten til den frie undervisning. Samlet går disse tanker imod en udvidelse af undervisningspligten af pædagogiske, psykologiske og sociale forhold. Vil det ikke være rigtigst af pædagogiske grunde at fastholde frivillighedens princip? Det kan ikke være særlig opmuntrende hverken for lærere eller kammerater at møde skoletrætte og dermed modvillige elever og kammerater. Vi ved, de findes, ikke mindst når overgangen til voksenalderen melder sig, og den atmosfære, som er ønskelig og nødvendig i en skoleklasse, kan let spoles. Det er centralt at appellere til de unges indsats i skolen, jeg tror, at en sådan appel ad frivillighedens vej fortsat vil være en uomtvistelig succes; udsættelse betyder ikke forringede fremtidsmuligheder. Denne appel for at skabe øget interesse er netop afgørende for det udbytte, de unge får, men er det lige så genialt at tvinge modvillige elever ind i skolen i disse år, elever, som ikke har lyst til det? Er det ikke mere rigtigst, så langt som vi nu er nået, at analysere: hvorfor er det nu sådan, hvorfor altså disse 10 pct., jeg nævnte før, og hvordan kan vi hjælpe dem, som en overgang er skoletrætte, med tilpasningen? Først når vi har undersøgt dette, kan vi begynde at tale om udvidet undervisningspligt, og så er det forhåbentlig helt overflødig. Hvem er det, der går ud af skolen efter de 7 år? Det er nævnt, at de gør det af sociale grunde, af økonomiske grunde eller på grund af skoletræthed. Er der noget til hinder for, at den, der forlader skolen efter 7 år med en anvisning i lommen, kan vende tilbage til den form for undervisning, som vedkommende nu ønsker. Vi har tidligere oplevet en periode med en fri mellemskole; det vil vi ikke gerne genopfriske.

Tauker, måske ude fra. Hvad siger lærerne, de, der skal undervise? En tredjedel er for udvidelse, en tredjedel imod, og en tredjedel stemte ikke. Siger det os ikke et og andet? Disciplinære vanskeligheder er